

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın **Cumhurbaşkanı Yardımcısı Sayın Fuat Oktay** tarafından Anayasanın 98 ve İçtüzüğü'nün 96. ve 99. Maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Murat SARISAÇ
Van Milletvekili

Van ilinin Erciş ilçesinde yer alan Zilan Deresi'nde (Geliyê Zilan) 2014 yılında yapılması planlanan Hidroelektrik Santrali (HES) çalışmalarının Danıştay'ın durdurma kararına rağmen yeniden başlatıldığı kamuoyuna yansımıştır. Söz konusu projeye; Van Valiliği Çevre ve Şehircilik Müdürlüğü'nün Çevresel Etki Değerlendirme (ÇED) raporunun gerekli olmadığı kararı üzerine Gökakım Elektrik Üretim AŞ tarafından başlanmıştır. Köy sakinlerinin itirazları üzerine çalışmalar durdurulurken Bakanlar Kurulu HES'in yapılacağı arazilere ilişkin acil bir kamulaştırma kararı çıkartmıştı. Bugün mevcut yargı kararına ve ÇED raporu olmamasına rağmen Zilan Deresi'nin ekolojik ve kültürel mirası tahrip edilmeye devam edilmektedir. Özellikle toplumun Kovid19 salgınıyla meşgul olduğu bir süreçte bunun yapılması, böylesi bir fırsatın kollandığını göstermektedir.

Doğanın bağrını deşerek yapılan ve işletilen HES'ler; ekolojik dengeyi bozarak insan, hayvan, doğa ve bütün canlılar üzerinde olumsuz etkiler yaratmaktadır. Çünkü ekosistemdeki bütün canlılara ait olan suyun kullanım hakkı şirketlere verilerek; doğa üzerinde ağır bir tahribatın önü açılmaktadır. Öyle ki suyun debisi azaldıkça veya yönü değiştikçe canlıların yaşam alanı daralmakta; ağaçların kesilmesiyle doğada erozyon hızlanmakta ve bunlarla birlikte tarımsal üretimde de gerileme yaşanmaktadır. HES'lerin ortaya çıkardığı hayati sonuçlara rağmen birçok proje için ÇED raporu dahi istenmemektedir. Hatta Türkiye'nin, doğal kaynakların ve dengenin korunmasına ilişkin uluslar arası sözleşmelere taraf olmasına rağmen buna riayet edilmediği ortadadır.

Bu anlamda Van, son yıllarda adeta bir HES sarmalı içerisine alınarak doğal güzellikleri tahrip edilen kentlerin başında gelmektedir. Özellikle Erciş'in Zilan Deresi bölgesinde yapılmak istenen HES, iktidarın kültürel mirasa ve doğal dengeye bakışını yansıtmaktadır. Çünkü Zilan; tarihsel ve kültürel anlamı, geniş coğrafyası ve doğal güzelliğiyle önemli bir alandır. Zilan Deresi'nin bitki örtüsü çeşitliliği ve hayvan popülasyonu gibi maddi değerinin

yanında 15 bin insanın katledildiği bir anıtsal değer niteliğindedir. Çünkü bugün bile birçok mezar taşı ve katledilenlerin kemikleri bu gölgede yer almaktadır. Dolayısıyla Zilan Deresi'nde HES yapımı; insanların acılarına bir saygısızlık ve kültürel değerlerine bir saldırı şeklindedir.

Bölgenin flora ve fauna yapısı zarar göreceği gibi HES ile birlikte tarım ve hayvancılık da büyük zarara uğrayacak ve birçok insanın büyük şehirlere göç ederek üreticiyken tüketici duruma düşmesine neden olacaktır. Aynı şekilde uzamanlar, suyun azalmasıyla koruma altında bulunan İnci Kefali balığının da ciddi bir şekilde zarar göreceğini belirtiyorlar. Bu nedenle bir doğa felaketi yaşanmadan icra makamının köylülerin ve çevre hakkı savunucuların sözlerine kulak vermesi gerekmektedir.

Bu bağlamda;

1 - Van ilinin Erciş ilçesi Zilan Deresi bölgesinde yapılması planlanan Hidroelektrik Santrali (HES) yapımının Danıştay'ın durdurma kararına rağmen yeniden başladığı doğru mudur?

2 - Zilan Deresi'nde yapılması planlanan HES ile ilgili yargısal süreç hangi aşamadadır? Danıştay'ın kararına rağmen çalışmaların başlatılmasının hukuki dayanağı nedir?

3 - Ülkenin Kovid19 salgınıyla meşgul olduğu bir süreçte Zilan Deresi'nde iş makinalarının HES alanında çalışmalara başlamasının amacı nedir?

4 - Zilan Deresi'nde zengin bitki çeşitliliği ve hayvan popülasyonuna rağmen ciddi sonuçlar doğuran HES için Çevresel Etki Değerlendirme (ÇED) raporu neden gerekli görülmemektedir?

5 - HES yapılarak 1930 yılında 15 bin kişinin katledildiği Zilan Deresi'nin tahrip edilmesinin halkın belleğinde yaratacağı tahribatın düşünülmemesinin sebebi nedir?

6 - Uzmanların İnci Kefali'nin zarar göreceği açıklamaları neden dikkate alınmamaktadır? Bu konuda alınan tedbirler nelerdir?

7 - Tarım ve hayvancılığın zarar göreceğini ifade eden köylülere kulak verilmemesinin nedeni nedir?

8 - Suyunun ne kadarı HES borularına alınacak, ne kadarı halkın kullanımında olacaktır? Suyun yeterli olmadığı durumlarda ne yapılacağı konusunda bir projeniz var mıdır?